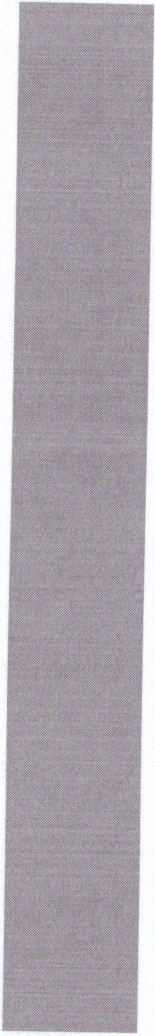

SADRŽAJ

PREDGOVOR	7
ISTORIJAT I PANDEMIJE	9
1.1 Istorijat	9
1.2. Pandemije kroz vrijeme	11
1.3. Španska gripa	12
1.4. Azijska gripa	14
1.5. Hongkonška gripa	14
1.6. Pandemija 2009. godine	15
TRANSMISIJA VIRUSA INFLUENCE I NJEGOVE KARAKTERISTIKE	18
2.1. Karakteristike kapljičnog prenosa	18
2.2. Načini prenosa virusa influence	19
2.3. Hirurška maska kao barijera za prenos	20
2.4. Karakteristike virusa	21
2.5. Evolucija virusa	22
2.6. Virus A(H1N1)pdm09	24
ANIMALNI SLOJEVI INFLUENCE I PRIJETNJE ZA PANDEMIJU	28
3.1. Rezervoari i sojevi	28
3.2. HPAIV	29
3.3. Virus influence A(H5N1)	30
3.4. Ostali sojevi avijarne influence od značaja	30
3.5. Svinjski sojevi influence	33
RIZIČNE GRUPE	38
4.1. Trudnice	38
4.2. Djeca	39
4.3. Ostali demografski faktori	40
4.4. Astma	40
4.5. Dijabetes mellitus	40
4.6. Konzumacija nikotinskih proizvoda	41
4.7. Gojaznost	41
COVID-19	45
5.1. COVID-19 u Republici Srpskoj	46
5.2. Efekti COVID-19 infekcije	46
5.3. Long COVID-19	47
5.4. Vakcinacija	47

RESPIRATORNI SINCICIJALNI VIRUS (RSV)	51
6.1. Epidemiološki podaci	52
6.2. Transmisija i zaraznost	53
6.3. Faktori rizika	53
6.4. Vakcine i profilaksa protiv RSV virusa	54
6.5. Opše mjere za prevenciju RSV-a	54
DEFINICIJA SLUČAJA	58
7.1. Definicije SZO	58
7.2. ARI, ILI, SARI	59
7.3. Definicije slučaja u praksi	60
7.4. Testiranje nakon postavljanja definicije slučaja	61
IMUNIZACIJA PROTIV INFLUENCE	64
8.1. Vrste vakcina i imuni odgovor	64
8.2. Studije efektivnosti	65
8.3. Vakcinacija djece	66
8.4. Vakcinacija zdravstvenih radnika	67
8.5. Efekti vakcinacije kardiovaskularnih bolesnika	68
8.6. Vakcinacija protiv influence i COVID-19	69
8.7. Izazovi i unapređenja odgovora na vakcinaciju	69
ANTIVIRUSNI TRETMAN INFLUENCE	74
9.1. Vrste i efikasnost	74
9.2. Novi antivirusni lijekovi	75
PRINCIPI NADZORA NAD INFLUENCOM	79
10.1. Ciljevi bolničkog nadzora nad influencom	79
10.2. Globalni program SZO za influencu	80
10.3. Sentinel nadzor	82
10.4. COVID-19 i nadzor nad respiratornim infekcijama	83
10.5. Specifični ciljevi nadzora nad influencom	84
10.6. Principi nadzora nad influencom u Republici Srpskoj	84
ISTRAŽIVANJE U REPUBLICI SRPSKOJ	89
11.1. Virusološki nadzor nad SARI infekcijama	89
11.2. Epidemiološki nadzor nad ARI i ILI infekcijama	90
11.3. Sentinel nadzor nad ILI infekcijama	90
11.4. Testiranje uzoraka	91
11.5. Rezultati studije	92
11.6. Zaključci dobijeni nakon studije	102

PREDGOVOR

U svijetu u kojem se zdravstveni izazovi neprekidno mijenjaju, razumijevanje i kontrola respiratornih infekcija, kao što su influenza i druge akutne virusne respiratorne infekcije, postaje ključno za očuvanje globalnog zdravlja. Ove bolesti, koje se kreću od blage prehlade do teških i životno ugrožavajućih stanja, imaju značajan uticaj na pojedince, zajednice i zdravstvene sisteme širom svijeta. Jedan od uzročnika su virusi gripe koji su u velikoj mjeri zaslužni za nastanak akutnih respiratornih infekcija (acute respiratory infection - ARI), teških akutnih respiratornih infekcija (severe acute respiratory infection - SARI) i oboljenja sličnih gripi (Influenza-like illness - ILI). Razumijevanje kako ovi virusi funkcionišu, kako se prenose i koje mjere možemo preduzeti da bismo ih spriječili, ključni su za smanjenje njihovog uticaja.

Gripa je akutna virusna infekcija koja se prenosi respiratornim putem, javlja se svake sezone od oktobra do maja i godišnje pogađa 3-5 miliona ljudi u svijetu sa 300.000 do 500.000 smrtnih ishoda. Inkubacioni period iznosi 2 dana, a simptomi koji se mogu javiti su: povišena temperatura, slabost, bolovi u mišićima, glavobolja, kašalj itd. Teški oblici infekcije se češće javljaju kod starijih osoba i male djece, trudnica i bolesnika sa hroničnim oboljenjima. Odrasle osobe infektivne su 24 sata prije, te sedam dana nakon pojave kliničkih simptoma. Djeca su znatno duže kontagiozna; mala djeca mogu biti infektivna par dana prije pojave bolesti te do 10 dana nakon nestanka simptoma. Interesantna je činjenica da imunokompromitovani pacijenti mogu rasijavati viruse influence i do 5 mjeseci nakon zaražavanja.

Sezonske epidemije gripe i dalje su važan javnozdravstveni problem, uzrokujući veliki broj hospitalizacija i smrtnih slučajeva među visokorizičnim grupama. Razumijevanje dinamike pojedinačnog prenosa presudno je za osmišljavanje efikasnih mjera kontrole i konačno smanjenje opterećenja uzrokovanog izbijanjem gripe.

Sezonska i pandemijska influenza su dva lica respiratornih infekcija uzrokovanih virusima influence kod ljudi. Kako se sezonska gripa javlja na godišnjoj osnovi, cirkulišući sojevi virusa se pažljivo prate i sprovodi se godišnje ažuriranje sastava vakcine protiv gripe, posebno za identifikovanje populacije u riziku. Ulažu se posebni naponi kako bi se unaprijedilo znanje o prirodi bolesti, patologiji i nedavne studije su donijele nove uvide u mehanizme prilagođavanja virusa influence A na ljudskog domaćina, kao i u faktore patogeneze

U ovoj knjizi, istražujemo različite aspekte akutnih respiratornih infekcija, uključujući njihove uzroke, kliničke manifestacije, dijagnostičke metode i terapijske pristupe. Posebnu pažnju posvećujemo teškim akutnim respiratornim infekcijama i oboljenjima sličnim gripi, razmatrajući njihove specifične karakteristike, rizike i strategije upravljanja. Ova knjiga je rezultat predanog istraživanja i nastojanja da se pruži sveobuhvatan uvid u prirodu, prevenciju i liječenje ovih infekcija, pružajući čitaocima alate i informacije potrebne za suočavanje sa ovim pitanjem.

Kroz pregled najnovijih istraživanja, kliničkih smjernica i praktičnih iskustava, cilj je pružiti sveobuhvatan uvid u izazove koje ove bolesti predstavljaju i informacije potrebne za prevenciju, rano prepoznavanje i efikasno liječenje. Moja namjera je bila ne samo informišem nego i inspirišem dodatna istraživanja i inovacije u borbi protiv ovih globalnih prijetnji.